

tidsreger 1434–1441 fortsat dette arbejde med at skaffe en oversigt over det manglende tidsrum 1421–1520. Det var Tunbergs hensigt at udarbejde en fuldstændig regestsamling for hele perioden 1421–1520; naar han begyndte med tidsrummet 1434–1441 var det for først at fremlægge brevmaterialet til den betydningsfulde Engelbrektstid. Imidlertid besluttede det svenske Kungl. Vitterhets-Historie- och Antikvitetsakademien med støtte af Humanistiske Fondens Nämnd at iværksætte en registrering og en publicering af alt brevstof fra Sveriges middelalder, til hvilket arbejde Tunberg blev knyttet. Fortsættelsen af Medeltidsregerne er derfor under de ændrede forhold opgivet.

G. A. Christensen.

Ved en tidligere Lejlighed er Docent Ingvar Anderssons »Erik XIV:s engelska underhandlingar« blevet omtalt, en Undersøgelse, der betød en vigtig Indsats i svensk Historieforskning, idet den sammen med Forfatterens andre Studier over denne svenske Renæssancefyrste (»Erik XIV och Machiavelli«, 1931, »E. XIV och Island«, 1933, og »E. XIV och Lothringen«, 1933, alle i Scandia) klargjorde, at Kongens Frierier ikke var bizarre Paafund, men havde et realpolitisk Indhold. I den Levnedsskildring, som Ingvar Andersson nu har forelagt Offentligheden, *Erik XIV. En biografi* (1935), har han nedlagt Resultatet af sine aarlange Arkivstudier og Forarbejder paa dette Felt, og Resultatet er blevet en Biografi, skrevet af en Videnskabsmand, som overlegent og kritisk behersker det store Kildestof, en Bog, der ogsaa uden for Fagmændenes Kreds vil finde Læsere, da den er skrevet i en levende, klar Stil og med en Varme og Sans for Menneskeskildring, der stiller den paa Række med andre fremragende Biografier af svenske Historikere, som i de senere Aar har set Lyset: Nils Ahnlunds Gustaf II Adolf og Curt Weibulls Dronning Christina.

Det er ikke blot Kongen selv, men hele hans Milieu, der skildres i denne Bog. Man følger den stigende Modsætning mellem den gammeldags Storbonde Gustav Vasa og den unge Verdensmand, Tronfølgeren, der tidligt kastede sig ind i Storpolitiken. Skildringen af Kroningen og Kongens Dagligliv og Omgangskreds er Kulturhistorie af første Rang; men mest interessant er Redegørelsen for Erik XIV's Forhold til Broderen, hans Mord paa Sturerne og hans tiltagende Sindssyge. Ingvar Andersson har set det som sin Opgave kritisk at efterspore den Bagtalelseskampagnes Resultater, som Hertug Johan satte i Gang mod sin Broder efter dennes Fald; hans vigtigste Indsats er, at han har givet de kendte

historiske Begivenheder en ny Sammenhæng, bestemt af andre Synspunkter end de, der i Johan III's Eftermæle for Broderen var tillagt den faldne Konge. Der er dog Grund til at nævne, at Bengt Hildebrand i Personhistorisk tidskrift XXXVI tager Afstand fra Anderssons Skildring af Kongens Sindssygdom og paa dette Punkt har faaet Støtte af Psykiatrikeren Professor V. Wigert; efter deres Opfattelse kan man ud fra Kongens egne Optegnelser fra Fængselstiden stille Diagnosen: tydelig arvelig kronisk Sindssygdom, medens Andersson lejlighedsvis taler om akut Sindssyge.

Arthur G. Hassø.

Hakon Swenne's Bog *Svenska adelns ekonomiska privilegier 1612—1651 med särskild hänsyn till Älvsborgs län* (Göteborg 1933) er et fortrinligt Bidrag til vort Nabolands sociale og økonomiske Historie i første Halvdel af 17. Aarhundrede. Forfatteren har sat sig som Opgave at klarlægge det reelle Indhold af Adelen's økonomiske Privilegier; han har dog begrænset Arbejdet saaledes, at hvad der i de adelige Privilegier angik Jagt og Fiskeri, Savværks- og Møllebrug, Handel o. l. er udeladt. Der gives en Undersøgelse af, hvad man ved Privilegiernes Udstedelse har ment med Ord som Sædegaard, Avlsgaard, Ladegaard, Raa- og Rørshem o. a.; i adskillige Tilfælde var Privilegiernes Bestemmelser meget uklare; i andre Tilfælde, hvor de i og for sig var tydelige nok, lykkedes det Adelen at faa lagt mere ind i dem, end berettiget var.

Swenne undersøger derefter, hvorledes Adelen's Privilegier har virket. De adelige Sædegaardes Antal var i stærk Stigning; i Älvsborgs Len mer end fordobledes det i Tiden 1612—1644; tillige blev Sædegaardene's Tilliggende større; i Tiden 1612—1651 steg det saaledes gennemsnitligt fra 1,3 til 1,6 Mandtal. Disse Tal viser tillige, hvor smaa Sædegaardene var; mange af dem havde et Tilliggende, der ikke var større end 1—2 Bondegaardes, og laa ofte i Fællesskab med de øvrige Gaarde i Landsbyen. De Adelsmænd, der havde Sædegaarde i Älvsborgs Len, havde i ret stor Udstrækning haft Held til at samle deres Fæstegods omkring disse; men Arvedelinger bidrog ganske vist til atter at splitte Godset. Swenne mener iøvrigt ikke, at Adelen havde nogen større Interesse i en vidtdreven Godskoncentration; han ræsonnerer saaledes: hvis en Adelsmand havde alle sine Gaarde samlet i eet Landskab, risikerede han at faa sine Indkomster betydeligt reducerede, hver Gang Egnen rantes af Misvækst el. l. Laa Gaardene spredt over hele Landet, var Faren herfor mindre. Paa Grund af de daarlige Veje og Kornhandelens